

12 sierpnia 2010

Ministerstwo Środowiska
Minister Andrzej Kraszewski
ul. Wawelska 52/54

PL-00 922 Warszawa

lucja.dec@mos.gov.pl 0048225792795

Pismo posiada wersję elektroniczną: <http://ste-silesia.org/listy/MOS20100812.pdf>

Dot. DGO pg-4050-41/18/10ŁD (<http://ste-silesia.org/listy/MOS20100809.pdf>)

ZAŻALENIE

Na decyzję Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2010 roku o odstąpieniu od przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Krajowego Planu Gospodarki Odpadami (KPGO2014)

Szanowny Panie Ministrze,
Szanowny Panie Dyrektorze,
Szanowni Państwo,

W dniu 9 sierpnia 2010 roku Minister Środowiska, prof. Andrzej Kraszewski, wydał decyzję¹ o odstąpieniu od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Krajowego Planu Gospodarki Odpadami 2014 i perspektywicznie na lata 2017-2022². Decyzja ta, zgodnie z art. 57 ust 1 oraz art. 58 ust. 1 uoos³ została pozytywnie zaopiniowana przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska⁴ w dniu 30 lipca 2010 oraz przez Głównego Inspektora Sanitarnego⁵ z dnia 29 lipca 2010 roku oraz zgodnie z art. 48 ust 4 uoos⁶ upublicznione na stronach internetowych Ministerstwa środowiska przy okazji konsultacji społecznych dla KPGO2014.

Jako uzasadnienie takiej decyzji wskazano na fakt, że projekt dokumentu nie wskazuje konkretnych technologii do zagospodarowania odpadów ani lokalizacji instalacji a sam KPGO2014 jest jedynie kontynuacją zapisów KPGO2010⁶ z roku 2006. W postanowieniu GIOŚ wskazał, że założenia

¹ Internet MOŚ: http://www.mos.gov.pl/g2/big/2010_08/d8d4c3f84419a508b7547a07e352fb6f.pdf
Internet STE: <http://ste-silesia.org/listy/MOS20100803.pdf>

² Internet MOŚ: http://www.mos.gov.pl/arttykul/7_aktualnosc/12706_strategia_na_smieci.html

³ Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2010.28.145)

⁴ Pismo GIOŚ nr DOOŚ SOOŚ-073/1525/10/MK-66 z dnia 30 lipca 2010

⁵ PISMO GIS nr GIS-HŚ-NZ-073-17-1/DS./10 z dnia 29 lipca 2010 roku

⁶ Uchwała Rady Ministrów Nr 233 z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie "Krajowego planu gospodarki odpadami 2010 (M.P. 2006 nr 90 poz. 946)

KPGO2010 nie zostały jeszcze osiągnięte, przez co powtórzone zostały cele zawarte w tym planie. Ponadto wg GIOŚ zasadnym wydaje się porównanie dotychczas stwierdzonych oddziaływań wynikających z realizacji KPGO2010 z ich prognozą ze Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ) dla KPGO2010 z roku 2006.

Jednakże w decyzji Ministra Środowiska będąca przedmiotem niniejszego zażalenia nie ma porównania prognozowanych skutków oddziaływania na środowisko KPGO2010 z oddziaływaniem rzeczywistym. Nie można też powiedzieć, że obrany w KPGO2010 kierunek postępowania z odpadami jest słuszny i korzystny dla środowiska. Wręcz odwrotnie, w licznych wypowiedziach prasowych Minister Kraszewski kreślił bardzo negatywny obraz sytuacji bieżącej. Także w niedawnych założeniach⁷ do projektu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach z dnia 19 lipca 2010 roku mowa jest o tym, że 14% wszystkich zebranych odpadów trafia na dzikie wysypiska oraz o wzmożeniu się tego procederu. Także wyniki gospodarki komunalnej przez Najwyższą Izbę Kontroli wskazują na niezadowalający stan gospodarki komunalnej w naszym kraju, szczególnie z uwagi na nierespektowanie przepisów prawa i płynących z nich obowiązków przez gminy a także przez przedsiębiorców. Wg NIK wciąż 71 proc. skontrolowanych gmin nie objęło mieszkańców zorganizowaną zbiórką wszystkich odpadów komunalnych. Zaledwie 41 proc. samorządów zapewniło warunki do selektywnego zbierania, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji. Jednocześnie prawie we wszystkich gminach (91,7 proc.) stwierdzono występowanie dzikich wysypisk⁸.

Trudno w tym wypadku mówić, że kontynuacja realizacji KPGO2010 w nowym KPGO2014 nie będzie miało znaczącego wpływu na środowisko, być może wpływ ten będzie negatywny, jak wskazuje rzeczywistość. Dlatego wg naszej oceny odstąpienie od przeprowadzenia SOOŚ dla KPGO2014 jest w myśl art. 48 ust 1 uoos niedopuszczalne.

Odstąpienie Ministra Środowiska z dnia 3 sierpnia 2010 roku stoi w sprzeczności z art. 48 ust 2 uoos, gdzie odstąpienie może dotyczyć „*wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje w ustaleniach przyjętych już dokumentów lub projektów dokumentów dotyczących obszarów w granicach jednej gminy*”.

Odstąpienie nie jest też wystarczająco uzasadnione zgodnie z art. 48 ust 3 oraz art. 49 uoos. Wg naszej oceny wszystkie gminne, powiatowe czy wojewódzkie Plany Gospodarki Odpadami nie wskazują konkretnych technologii ani lokalizacji dla instalacji zagospodarowania odpadów, mimo tego dla tych planów wymaga się SOOŚ. Brak też analiz dla uzasadnienia odstąpienia od przeprowadzania SOOŚ wymaganej w art. 49 uoos.

Lektura projektu wskazuje, że zmiany są istotne, a niektóre wyliczenia bardzo konkretne, łącznie z przeseregowaniem pewnych typów technologii do określonego typu zabudowy.

⁷ Internet MOŚ: http://www.mos.gov.pl/g2/big/2010_07/1b5abd7d2752c43258eeaa28f9a4cbc.pdf

⁸ Artykuł „druzgoczący raport o śmieciach” z 15 czerwca 2010 roku:

<http://www.samorząd.pap.pl/palio/html.run? Instance=cms samorząd.pap.pl& PageID=2&s=depesza&dep=72179>

Za przykład może posłużyć „Oszacowanie kosztów inwestycyjnych w zakresie instalacji i obiektów do zagospodarowania odpadów komunalnych w Polsce w latach 2011-2020”, który stanowi załącznik do projektu KPGO2014⁹. Poniższa tabela została stworzona na podstawie danych ze stron 4-6 tego dokumentu:

KPGO 2014 - projekt									
Oszacowanie kosztów inwestycyjnych w zakresie instalacji i obiektów do zagospodarowania odpadów komunalnych w Polsce w latach 2011-2020									
Miasta	Ludność mln	Ludność %	Odpady tys. ton	Odpady %	Inwestycje bez składowisk w mln EUR	Składowiska min EUR	Inwestycje łącznie mln EUR	Inwestycje EUR/tona	Inwestycje EUR/osoba
39 miast <100 tys. os.	10,960	28,73%	4013	40,01%	2235	134	2370	590	216
47 miast <50 tys. os.	3,200	8,39%	1170	11,67%	207	134	341	291	107
Miasta 10-50 tys os.	9,126	23,92%	2916	29,07%	826	134	960	329	105
Tereny wiejskie	14,859	38,95%	1931	19,25%	128	163	291	151	20
Składowiska								średnio/os.:	średnio/os.:
Suma	38,145	100%	10030	100,00%	3396	566,15	3962	395	103,86

Już pobieżna analiza wskazuje, że dla terenów wiejskich planuje się większe inwestycje w składowanie odpadów niż w inne, bardziej ekologiczne technologie gospodarowania odpadami, które stoją wyżej w hierarchii postępowania z odpadami znanymi z nowej ramowej dyrektywy odpadowej 2008/98/Eu z 22 listopada 2008 roku.

Konkretnie wg opisu w dokumencie na 1931 tys. ton produkowanych odpadów zamierza się składować 1700 tys. ton. Suma inwestycji (291 mln EUR) dla instalacji mających zabezpieczać zgodną z prawem utylizację odpadów dla 39% obywateli RP wynosi zaledwie¹⁰ 7,3% całkowitej kwoty inwestycyjnej wskazanej w KPGO2014 dla całego kraju. Różnica w kwocie dofinansowania na głowę mieszkańca terenów wiejskich w porównaniu z mieszkańcami 39 największych miast jest ponad¹¹ 10-krotna.

Tymczasem tereny nieurbanizowane obejmują doskonałą część naszego kraju. Prawie wszystkie obszary Natura 2000, parki narodowe i inne formy ochrony terenów najcenniejszych przyrodniczo znajdują się na terenach nieurbanizowanych gmin wiejskich i wiejsko-miejskich. Z tego powodu taka forma alokacji środków inwestycyjnych nie może być korzystna dla środowiska, tym bardziej, że wspierane będą w największym stopniu najbogatsze gminy w Polsce. Zakonserwuje to

⁹ Internet MOS: http://www.mos.gov.pl/g2/big/2010_08/e3871b3b5d1c9610b0079531b3e21ad5.doc

¹⁰ 291 mln / 3962 mln = 7,3%

¹¹ 216 EUR/os : 20 EUR/os → 10,8:1

niekorzystne elementy gospodarowania odpadami przez mieszkańców mniej zamożnych gmin wiejskich, jak dzikie wysypiska, palenie odpadów w paleniskach przydomowych czy wylewanie nieczystości ciekłych do rowów, rzek i jezior. Jak wykazuje najnowszy raport KASHUE-KOBIZE¹² rolnictwo i hodowla jest w istotny sposób odpowiedzialne za emisje amoniaku i podtlenku azotu do powietrza. Brak skutecznych instalacji do fermentacji biomasy roślinnej i odchodów zwierzęcych powoduje, że wody powierzchniowe są użyźniane fosforem a ujęcia wody zatrutowane bakteriami Coli.

Nie wchodząc daleko w technologię czy chemizm gospodarowania odpadami, warto zwrócić uwagę, że taki ważny dokument jakim jest KPGO2014 powinien zawierać analizę LCA dla różnych gazów cieplarnianych i metali ciężkich, uwalnianych do środowiska podczas gospodarowania odpadami. Analiza ta powinna być wykonana na poziomie krajowym, by móc uchwycić skuteczność gospodarowania odpadami. Poniższa tabela¹³ pokazuje, jak różne, zaproponowane w KPGO2014 technologie zagospodarowania odpadami wpływają na emisję gazów cieplarnianych.

Instalacja	Emisja CO ₂ (g CO ₂ eq na kg*rok)
Składowisko - bez odgazowania	900g CO ₂ eq/kg*a
Składowisko - z odgazowaniem	640g CO ₂ eq/kg*a
Spalarnia odpadów R1/D10=0,65	321g CO ₂ eq/kg*a
MBT/MBS (zgodne z BREF 2006)	150g CO ₂ eq/kg*a
Kompostownia (prosta-złożona)	.-50g..+50g CO ₂ eq/kg*a

Propozycje składowania odpadów na terenach wiejskich oraz „prostych technologicznie” (co to oznacza?) instalacji MBP dla mniejszych miasteczek spowoduje, że ogólny bilans CO₂ może wyjść mniej korzystny niż dla wariantu bez drogiej spalarni, za to z pewnym nieprzekraczalnym technologicznym poziomem minimalnym dla każdego ZZO, w pełni zgodnym z zaleceniami BREF/BAT¹⁴.

Analiza jest konieczna już choćby z tego względu, że jej wynik (wybór wariantu najlepszego dla środowiska) może i powinien mieć istotny wpływ nad dalszymi pracami nad KPGO2014, w tym nad wyborem technologii i lokalizacji, które będą musiały być zaproponowane w bardzo szczegółowych¹⁵ wojewódzkich PGO.

WPGO muszą być jednak sporządzone w pełnej zgodności z KPGO2014.

¹² Krajowy Administrator Systemu Handlu Upewnieniami do Emisji, Poland's Informative Inventory Report 2010 Submission under UN ECE Convention on Long-range Transboundary Air Pollution, marzec 2010 (<http://www.kashue.pl>)

¹³ Ekwiwalent dwutlenku węgla (CO₂ eq) jest sumarycznym przelicznikiem emisji wszystkich gazów cieplarnianych (CO₂, CH₄, N₂O) przeliczonym zgodnie z tabelami panelu IPCC na kilogram odpadu i rok. Emisje ze składowisk są wyliczone wg „modelu berlińskiego”, emisja (kopalnego) CO₂ dla spalarni za „Bilitewski/Faulstich”, emisje dla systemów MBT za „Klimarelevanz2009” Saksońskiego Ministerstwa Środowiska. Ujemna wartość oznacza, że dany sposób gospodarowania odpadami mniej emituje gazów cieplarnianych niż było wyemitowanych przy produkcji (dla przykładu: recykling aluminium: -1927g/kg*a)

¹⁴ Europejskie dokumenty referencyjne dla najlepszych dostępnych technik, wymagane m.in. przez art.143 p.o.ś.oraz nową dyrektywę IPPC 2008/1/EU w brzmieniu z 7 lipca 2010 roku. (<http://eippcb.jrc.es/reference/>)

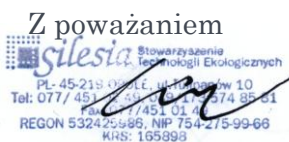
¹⁵ Zgodnie z nowelizacją ustawy o odpadach z marca 2010 roku, nie trzeba będzie sporządzać gminnych i powiatowych PGO, za to WPGO będą w bardzo dokładny sposób regulować ilość, lokalizację i przeszerogowanie gmin do danych instalacji.

Na koniec warto zauważyć, że odstąpienie od przeprowadzenia SOOŚ dla KPGO2014 stoi w sprzeczności z art. 1, 4, 5 ust 2 i 3 oraz 6 dyrektywy¹⁶ „SOOŚ” 2001/42/EU, który daje społeczeństwu prawo do wglądu, konsultowania i współtworzenia SOOŚ dla planów i programów mających duży wpływ na otaczające nas środowisko. Zapisy art. 4 i 5 tej dyrektywy wskazują, że SOOŚ należy przeprowadzić na jak najwcześniejszym etapie opracowywania dokumentu oraz na najwyższym z możliwych poziomów w hierarchii po to, by móc w późniejszym czasie (na niższych poziomach) zrezygnować z oceny w przypadku dublowania się faktów czy parametrów.

Brak SOOŚ dla KPGO2014 będzie oznaczał, że w Polsce nie będzie jednej polityki odpadowej a 16 różnych polityk wojewódzkich, o różnym stopniu oddziaływania na środowisko, w zależności od alokacji krajowych i unijnych środków inwestycyjnych.

Sytuacja ta jest złamaniem postanowień dyrektywy SOOŚ2001/42/EU a także dyrektywy IPPC 2008/1/EU (BREF/BAT) jak i dyrektywy ramowej 2008/98/EU (hierarchia). Z tego powodu, w przypadku podtrzymania przez Ministra Środowiska decyzji o odstąpieniu od sporządzenia SOOŚ dla KPGO2014, będziemy zmuszeni złożyć oficjalną skargę do Komisji Europejskiej z w/w powodów.

Wnosimy też o pouczenie prawne w myśl art. 9 kpa w przypadku, gdyby się okazało, że złożone zażalenie jest prawnie nieskuteczne a istniałaby inna droga do zmiany decyzji na krajowej drodze prawnej.

Tomasz Wollny
STE Silesia Opole

hydroxy@o2.pl

Tel 77-4510349 ; 0049 351 206 9878

Fax 77-4510349 ; 0049 351 206 9880

Do wiadomości:

1. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
2. Główny Inspektor Sanitarny
3. Koalicja SERIO (stowarzyszenia ekologiczne i społeczne)

¹⁶ dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);